

Any XIV

Barcelona 21 de Mars de 1901



Xicota de molt salero
 qual cosset saragatero
 mou una revolució.
 La protegeix un senyó
 ab permís del seu torero.

Los catúfols de la sinia

ó

EL TORN PACIFICH

La última crísis ministerial y 'l consegüent tragí pera 'l cambi de decoració política, ha portat com de costum un parell de setmanas de farrigo-farrago en los domicilis de 'ls que viuen de la nómina ó més ben dit, que pensan viure 'n si Deu ó en Sagasta 'ls ajudan.

Desde 'l polítich d' altura que somnia ab una primera vara ó un govern civil de primera classe, fins al soci de mitj-duro del cassino lliberal qu' espera una credencial de punxa-sarrias, tot'hom s' ha mogut activament agafantse als faldóns del seu protector y no ha parat d' empènyer fins qu' ha lograt surtir ab la seva ó ab la *seba* de convertirse en parásit del pressupost.

Los cacichs locals se n' han vist un feix per de-seixirse de 'ls compromisos y recomanacions que 'ls hi han caygut á sobre com pedregada d' istiu.

Un barber amich meu, de 'ls de quinze céntims, que per tenir establiment públich, (qu' es lo nom ab que bateja lo seu *degolladero* particular) 's creu una potencia electoral dintre 'l birri, va ensenyarme l' altre dia la llista de 'ls favors que tenia sollicitats als prohóms del seu partit, y no vaig poguer menos d' escriuirme. La copio ab la mateixa ortografia del original;

- 1 Plaza de Consejal para 1 cerbidor.
- 1 » de Matrona del fielato, para mi muger.
- 1 » de escribidor del Ayuntamiento para el higo.
- 1 » á las brijadas del Munisipio para el dido.
- 1 » de burote para un parroquiano (que da anguilas).
- 2 » de Municipales para mi suegro y su higo.
- 1 » de guarda paseyos para el vesino que me deve 7 barbas.

Y además, la contracta de las barbas del Acilo del Parca para mi establecimiento »

Aquesta llista 'm consta de bona tinta qu' ha sigut presentada al cacich máxim del partit en que milita la barber de referencia y que l'jefe li ha posat lo *visto-bueno*, en atenció á que s' acostan eleccions y que per lo tant, es necessari tenir propici al rapa-barbas de quinze céntims, perquè ell y 'ls seus parroquians 's prenguin ab empenyo lo triomf de la candidatura ministerial.

De manera, que 'l *Figaro* económic, está en camí de calsarse la venera; colgará en un fielato á la muller, cambiará 'ls pals y ganxos del hereu per un pupitre del Ajuntament y posará un pa á la post á sos sogre y cunyat, al didot y als parroquians que no pagan com als que donan propina. Y per si aixó fos poch, fins demana un empleo per son establiment y una subvenció per las navajas que té, ab la excusa de repassar los ganyots de 'ls pobres del Assilo del Parque.

Y 'l grandíssim... *formigueta* encara 'm deya després de llegirme la llista, qu' aixó ho havia demanat de primer antuvi, de pura pensa, volent significar que darrera d' aquesta relació ne seguirán moltras d' altrás.

Y calculin que d' aspirants aixis los cacichs tur-, nans ne reben tres ó quatre cents cada dia.

La veritat es qu' encara no he pogut esbrinar los atractius que pugui tenir l' ofici de cacich, perquè lo tracte continuat ab aquesta mena de gent vol un caràcter exprés... No he llegit may que cap cacich hagi apelat á la pistola del suicida, pero confesso francament que no ho trobaria gens estrany.

**

En cambi, los conservadors que durant dos anys han estat munyint la vaca lletera de 'l poder 's retiran moixos y capficats pe 'l foro.

Las escenas que 's desarrollan á casa de 'ls que tornan ab la paga á una má y la cessantia á l' altra, no son pera descritas.

A la méva escala s' hi está un celador del Ajuntament, *corre ve y dile* de la trinitat pantorrillesca, lo quál desde que 'ls lliberals son al candelero, ha perdut la carn á grapats. Actualment se trova en tal estat, que nó sembla sinó qu' hagi surtit d' una terrible malaltia.

L' home, á pesar de no cobrar més que vinticinch duros *legals* cada mes, vivia com un príncep. La senyora li portava barret á tot drap, pagava quinze duros del primer pis, los seus xicots semblavan fills de marquesos y mantenía un *romanso*. Tot gracias á las *manos limpias* que 's feya en lo desempeñyo del cárrech.

Donchs, lo dia primer d' aquest mes, va renyir ab lo *romanso*; lo dia cinch, sa muller va posarse mocador al cap; lo dia nou, son xicot gran va surtir á vendre *Noticieros* al vespre y 'l dia quinze va trasladarse ab armas y bagatjes á las golfas de sota terrat.

En cambi lo *pegot* de la escala, que 's va passar tota la dominació silvelista posant mitjas solas y talons, lo mateix dia que 's resolgué la crisis, va conseguir una plassa de burot per vias del secretari de 'n Comas y Masferrer.

Lo dia quatre, desde la porteria va pujar al tercer pis; lo dia set, la seva dona que rentava per altre, va posarse mantellina y lo dia setse, tantost lo celador acabava de deixar lo primer pis de quinze duros, ell lo llogava, instalant 'hi uns mobles comprats á plassos que 'n valen més de dos cents.

Aixó ab divuyt duros de paga al mes y... *manos sucias*.

Donchs, lo mateix que passa ab los petits em-plats, passa ab los peixos grossos de la política, en major escala, naturalment.

Lo torn pacifich de 'ls partits espanyols es ni més ni menos que l' etern voltar de 'ls catúfols d' una sinia, si be á la inversa. Pujan y baixan, s' omplan y 's buydan ab una regularitat encantadora.

La millor semblansa que pot trovarse de l' Estat, es compararlo ab un herbolari de 'ls que 's dedican á la cria de sangoneras. Las guardan un quant temps dintre 'l globo de vidre amagrintse y buydantse quan, d' improvis, se presenta un malalt y allavors durant lo poch temps que serveixen per algo, xuclan, xuclan afamadas fins á pendre la aparieneia de llustrosas salsitxas. D' allí, tornan al globo de cristall, ahont lentament van migrantse fins á que-

dar convertidas en cintas, hasta que torna á venir un altre malalt y aixis successivament.

Y perquè la semblansa sigui més exacta, las sangoneras de la política com las sangoneras naturals, s'aferran á un cos malalt, empobrit, extenuat per la malaltia que 'l corseca.

Tot lo més que pot passar, es que 'l día menos pensat lo pobre malalt ó siga Espanya, ja no tinga sanch que donar als xupópteros que se li aferran á cada cambi de situació.

Tot lo més que pot succehir es qu' á l' hora menos esperada, Espanya ja no existeixi, víctima de sa poca energia al no volguer arrancarse las sangoneras de 'ls dos partits turnants, qu' están disputantse las últimas alenadas vitals d' aquest cadavre galvanisat que 's diu nació espanyola.

RAMON BERENGUER

LA MUDA

ó embolica que fa fort

(Novela en varios capituls, filla de molts ingenis)

FINAL

TRANSICIÓ —LO DESENLLÁS.— A SANT BOY
FALTA GENT

A casa del funcionari de la justícia, *La Muda* no tenia que temer res.

Deu no 'ls hi havia donat fills, pro 'ls havia dotat d' un amor que tot lo vessavan vers la pobra *Muda*, y aquesta, quan recordava la seva vida, las llágrimas se l' hi escapavan dels ulls.

Lo temps de la casa de Maternitat, lo considerava lo més perdut de sa vida; de res li ensenyaren y com no podia resar com las altres, ni fer paperots d' hipócrita ab las *hermanas*, era lo regatxo y lo burro dels cops de totas.

Després, la senyora que la tregué, l' hi semblá un angel, pro ab los gelos y sos reganys se li torná un dimoni, fins qu' ella mateixa, la portá al carrer de 'ls Escudillers, ahont apenashi estigué una setmana, passant sola, tota sola, al pisot del carrer d' en Llástichs, rodejantla lo més tenebrós misteri.

Després, anava recordant lo temps de la presó, los signos del jutje, y d' en Magarrinyas, la carota del escarceller, y pas á pas, lo dia que 'l jutje aná á buscar, pera dipositarla á casa seva.

Desde aquell dia, no parava may; tot ho arreglava, tot ho aixugava, y com no podia respondre ab cap classe de expressió, ab la vista deixava traslluhir tot lo carinyo, y tota la tendresa del seu cor. Una nit, lo jutje arribá tot satisfet. Havia vist rins al fallo, tota la causa dels *moneders falsos* que tantas felicitacions l' hi havia valgut. Lo presiri pels culpables. Deu anys al Baró y cadena perpétua als tres cómplices. ¡N' hi sortiren en el trascurs de la causa de cosas!

ENTRE BEATAS

Sobre «Electra»

—¿Sab vosté Lola, que tal és un obra que á Madrid diu qu' há armat tant de burgít?

—Es una cosa immoral.

Calculi que, un capellá y una dona... ja m' entén...

y .. d' aquet obcecament vé una nena y...

—¡Vol callá!

¿Quina experiencia Deu meu, 's treu d' unas obras tals?

—Donchs la de que 'ls clericals son qui més faltan á Deu; que molts d' ells son uns villans; y que nosaltras, de prompte, tenim d' anar molt ab compte ab aixó dels capellans.

BALTASAR FARCOSA.

Lo germá del de Andorra, havia sigut lo fundadó d' aquell nogoci, junt ab un taberner molt amich seu que moriren cremats dins de la taberna... Sorti á rellehir cert misteri d' una criatura, que feu posar en guardia al jutje y obrint folios, y regirant papers, trová que la *Muda* era neboda del condemnat, com á filla natural del altre Baró d' Andorra.

Desde llavors se la mirá ab un amor desinteressat. Ningú podria reclamarla, los seus passos, no 'ls havia donat en vá; desde aquell dia, ella, tindria en ells uns pares... y ells, una filla.

Ja ningú 's recordava de la causa ni de la sentència. Los anys anavan passant y ells se tornavan més vells, la *Muda* 's desvetllava pera servir á sos protectors, sempre carinyosa y trevalladora.

Una nit, trucaren á casa 'l jutje, la *Muda* aná á obrir y son esglay sigué gran, puig un home ab molta insistencia, demaná per lo jutje.

La *Muda* aná á avisarlo, y l' home que no era altre que 'l Baró, 's tragué la barba postissa que portava, y passejantse per lo recibidó esperá al jutje; aquest, no 's feu esperar, y creyent qu' era algún client anava á fer lo rendibú al subjecte, quan la *Muda*, que portava 'l llum, feu un xisclé horrorós, y l' home ab tota la sanch freda 's tragué un revolver y encarantlo al jutje—A vosté buscava! digué. Y afluixant la gallet, dispará, esmunyintse escallas avall com un llamp.

Qué havia passat? La *Muda* ho havia comprés y rápida com un llamp, se interposá entre 'ls dos, y caigué ferida mortalment. Lo jutje feu una rialla estrident, demostrant qu' aquell nou drama li havia capgirat el cervell.

La *Muda* morí al cap de tres dias, sense poguer declarar (i) y 'l jutje, aquell funcionari modelo de integritat passá á ocupar una celda al manicomi de Sant Boy del Llobregat... no se sab si ab l' objecte d' esperar alli als llegidors d' aquesta verídica historia. S' ha acabat.

M. SOLÁ.

L' ONOEROEE DEL POBLE NOU



Eu un dels números del *Diluvio* arribats á Pegadella; el bordegás de 'n Nofre Llonza hi troba l' anunci d' un curandero que fá miracles. Bona ocasió per veure si l' hi treu á n' el pare, aquell vesper de sota l' aixella.



Al endemà mateix el pobre Nofre sortia del poble, camí de Barcelona, no pensant en altra cosa qu' en aquell gran sabi que curaba sense medicinas



Gracias al anunci que duya retallat, va trobar el Poble Nou y la escala misteriosa del bruixot.



Allí era precis pendre tanda com á la font. ¡Valgans Deu y quinas ganyotas hi feya el Dr. Forquillas per conseguir la curasió dels esguerrats! D' alló 'n deya la forsa del magnetisme



Els coixos ne sortían llevant las crossas, las donas vomitaban els mals esperits d' un modo qa' esgarrifaba y en Llor: za seguia ab ulls esfarehits els recargolaments del doctor Forquillas.



Una mossa que hi había entrat desesperada, are 'n sortia cantant l' himne de Riego.



La cura del vesper va ser joch de pocas taulas. A la primera embestida, el bruixot li bufa 'ls ulls, en Nofre s' ho pren malament, l' altre l' hi aboca mes fluido y ja cansat de tanta moxiganga...



En Nofre, replé d' electricitat, s' abraho-na damunt del home dels fluidos y l' hi clava el gran juli, recobrant las quatre pes-setas de la visita y sentintse ab goig la reventada del maletit vesper.

LA CAYGUDA!

(Confessions d' una «corrida»)

XII

(CONTINUACIÓ)

Al peu firmava la Emilia, y aquí acabava l' escrit que jo y la hermosa casada llegirem com bons amichs recolsats l' un sobre l' altre, confonent nostres sospirs, jo abressantla en la cintura y ella ab son bras de marfil entortolligant ma espatlla, mentnes lo confiat Enrich empaytava per Manresa á las llebras y als conills.

Al acabar la lectura eran ja més de las cinch y saltaban dugas horas perquè tornés lo marit. Aixís es, que jo 'm dalia frenétich per enllestir, mentnes que la Mercé hermosa fent la tonta á mon desitj, s' ho prenía ab tota calma...

—Veyám ara com li dius! pensava jo, y ab astucia, per arribar al meu fi vaig encahuar la conversa habilment sobres l' escrit, —¡Pobra Emilia!

—Si, pobreta!... feu la Mercé ab un suspir. Fou la víctima ignocenta d' un home malvat y ruhi y d' un món tonto y ridicul, d' una societat tan vil que condemna sens defensa... —Ben cert, Mercé, ja ho pot dir. —En efecte, sent solteras, no podém tenir sentits, no podém gosar la vida, ni satisfacer nostre instint; mentre 'ls homes, carta blanca tenen per tot, y permis per anar de *picos pardos* semblant desdixas á mils. Ab l' advertencia, que l' home quan més noms té al róssech trist de minyonas enganyadas, 'ns sembla més atractiu com si fos hassanya magna ó gran victoria l rendir

al qui ha fet más infelissas entre nosaltras...

De mi, sé dirli que allá en mos somnis de soltera, per marit —si vol que li sigui franca— 'm forjava un home aixís... —Donchs, Mercé, crech que va errada, perquè 'l seu espós Enrich 'm sembla de poca empenta... —Ay, fill meu, un infelís que may va trencar cap' olla fins que 'm va coneixe á mi... ¿Veu? La meva gran hassanya hauría sigut rendir á un home d' aquets de historia, á algun *Tenorio* de pit com vosté... será sens dupte... —Y ara, Mercé ¿perqué ho diu? —Perque li salta á la cara... —Donchs si, es inútil mentir —vaig fer jo dantme importancia, ja que ella ho volia aixís, y vaig enjegar mil bolas inventant pe 'l descusit— Si, Mercé, jo soch un home á mida del seu desitj!... Las solteras que jo porto suspirant pe 'ls meus bossins, puch contarlas per centenars... y las casadas á mils. No sé que hi ha en ma persona que, dona que 'm poso aquí, té de rendirse á la forsa y no 'm cal dir sent aixís, si 'ls marits, pares y mares 'm temen com un mal esprit... Sols una fulla en ma historia guardo encara per omplir, y es la seva, Merceneta, y per omplirla aquí vinch... Li prenguí la má ardorosa ab la meva má febril y acostantm' hi á cau d' orella vaig dirli ab fogós suspir; —Mercé, del teu home en brassos t' hi vist la primera nit, y aquella nit vaig jurarme que en lo lloch del teu Enrich 'm trobaria algún dia... Mon jurament dech cumplir. Aixís, donchs, quan d' aquí surti será ab lo recort felís de ta possessió... ¿Contestas?... —Que no puch!

—¿Per quin motiu?

—Perqué soch casada?...

—Dona...

¡si així encara es més bonich! Sent soltera 's compendría que 'l temor d' un compromís t' aturés, pro sent casada?... ¿qué tens de temer, si aquí tens l' editor responsable per lo que pogués venir?... Ademés, Mercé, recorda qu' ets meva y lligada 't tinch... Quan vas escriure á la Emilia, vas soltar respecte á mi alguns judicis, que un dia podran darte un qué sentir suposant que 't volgués perdre... Després, m' has rebut aquí y hem dinat tots dos á solas estant ausent tont marit... Aixís, donchs, deixat d' escrúpols y seguim sent bons amichs tant més quant si tu accedeixes á ningú un mot haig de dir... —Be, donchs... Estich desarmada y 'm rendeixo .. ¡Vina ab mi!

¡Quina rendició més dolsa!

Entre riallas y pessichs s' entregava ja la plassa á mercé de l' enemich, quan lo timbre de la porta llensá un vibrarit alarít... Esglayats per la sorpresa vam saltar fent lo cap viu... Ella surti de l' arcoba y entrá corrent... —¡Es l' Enrich! —¡Mosca! vaig cridar

—¡Amágat!

—Ahont Mercé?

—Ficat aquí!

—Pro mirat!...

—Porta escopeta y té 'l genit prompte y viu... —No parlém més—y aplanantme lo mateix qu' un ratolí vaig arreplegar la roba y 'm vaig ficá á sota 'l llit.

M. RIUSECH.

(SEGUIRÁ)

¿TOQUÉM FERRO?

Al entrar en el local destinat al efecte per celebrarhi las reunions generals, feya us de la paraula lo soci Sr. Solavella, acreditat mestre sabater, especialista en calcats enterissos y borceguins ab xancho corrido. El qual entre altres párrafos de la seva brillant peroració, deya:

— «No, estimats companys de pega; á nosaltres no 'ns es lícit resistirnos contra aquestas monopolizadas companyias del gas y electricitat, y ¿sabéu perquè ni solsament hem d' intentarho? Donchs, senyallament, porque al ferho aixís, seria anar contra las fins avuy respectadas tradicions d' aquest gremi.

Sembla que 'ls dignes vocals Srs. Nyinyol y Petitpunt 'm miran ab estranyesa, sense comprendre ahont vaig á parar. Donchs seré mes explícit y desde are diré las cosas per lo seu verdader nom, porque hasta 'm puguin comprendre los que 'ls hi falti una mica d' *adob* al cervell y que per tal motiu tehen lo cap més dur que la sola ab nirvi.

Pregunto jo ¿Quán y en quina época aquet gremi ha fet cap acte de ressonancia, que redundés en benefici del nostre art, que no haguém acabat posant los peus — no á la galleda porque no es propi entre nosaltres— pero si al cossi de remullar la sola?...

Per lo religiós silenci que aquí regna, comprench qu' esteu disposats á escoltarme ab atenció, com correspon á un tan digne com ilustrat auditori. Vejentvos donchs, preparats ó com si diguessim á punt de *treure de forma*, vaig á fer una mica d' historia.

No us penseu que 'm remonti á l' época de nostres venerats patrons San March y San Crispí: 'm referiré á una fetxa no tant llunyana. A la puja de 'ls cambis allavors de la guerra de Cuba ¿Qui de nosaltres no s' enrecorda?... De badells per lo cars, no s' en podian comprar, las *cabras* varen pujar fins als nuvols, uns xanchos... de xarol no tenian greu; de la sola no cal parlarne. Tots, tots los articles varen fer una puja d' un cent per cent... y nosaltres tant tranquils, sense apujar lo calsat! Sent impossible continuar d' aquella manera, un dia 'ns varem reunir per veure si entre tots podriam posar unas mitjas *so'as y talons* á nostra precaria situació y cambiar las *gomas* á n' aquell desbarajuste... ¡May ho haguessim fet! Desde aquell dia funest, á mida que 'ls cambis anaban pujant, lo greu de las sabatas baixaba. Y cada vegada qu' hem intentat remendar aquell *parell*, ó sigui 'l nostre gremi, nostres esforços han resultat infructuosos, porque de dintre tot es *cartró*.

¿Y som nosaltres los que gosém á *echar el gallo*?... ¿Los que dintre nostra casa no 'ns enteném, volém ajudar á arreglar la casa del vehí ¡No, jamay!

Me diréu que 'l companyerisme 'ns obliga á secundar l' acort dels gremis.... ¡Companyerisme; ...¡ secundar!... Paraulas, no més que paraulas buidas de sentit comú, *retalls de omplir* que 'n dich jo, per que 'l calsat grinyoli.

Que aquesta huelga la secundin los forners, los taberners y «sus similares», santo y bueno; ho comprench perfectament. Pero nosaltres?... ¡Vaja homes no 'm fassin riure!...

Aquí van un parell d' exemples per deixarvos á punt d' *entrega*: En vista de que la farina y la *barita* han fet una mica de baixa, los forners 's reuneixen ab objecte d' abaixar lo pá. Discutint, discutint cambiant de parer y en lloch d' abaratirlo acordan pujarlo de cinch centims las tres lliuras. ¿Vritat que un acort aixís, per lo absurdo sembla que algun individuo del gremi ha de deixar de cumplirlo? Donchs afortunadament *per ells*, no es aixís; no hi ha cap forner capás de trencar un acort d' aquesta naturalesa!

L' honorable gremi de taberners, acorda dar tres petricons de vi en lloch del litro, y tant estrictament ho compleixen que més aviat 's perden per carta de menos que per carta de més. Un altre dia 's proposan expendre un liquit procedent d' unas fabricas de Sans y San Marti, batejat ab lo nom de *vi* y desde aquella memorable fetxa, los que habitém al pla de Barcelona, no hem sapigut may més lo qu' es *such de rahim* ¡D' aixó 'n dich homes! Aixó son gremis!... ¡Ah! apreciats companys... ja que no sabém seguir sas petjadas, admiremlos!

Aquets, donchs, qu' en totas las ocasions compleixen los seus acorts son los designats á resistirse. Pero nosaltres?... Estimats consocis, prou de fer planxas y papers ridiculs, que tothom ja sab los *punts* que *calsém* y convensuts de nostra impotencia y seguint nostres veneradas tradicions, retirem nos del *palenque* sense fer espaviments que no conduheixen enlloch. Perqué es tant dificil per nosaltres lo podernos entendre, com impossible es lo fer un parell ab formas de *moda* per uns *peus de pinya* carregats d' ulls de poll»

HE DIT

Y vet' aquí porque 'ls sabaters d' un 'de 'ls pobles agregats á Barcelona, no han secundat l' acort de 'ls gremis.

P. MALAGARRIGA

SECCIO TELEGRAFICA

(Servey particular adelantat — pe'l *fil especial* de LA TOMASA—qu' encare ningú may no li ha trencat)

LA LLIGA.—17 á las 20 y 30. Acabo de donar la segona conferencia sobre 'ls monuments barcelonins del sigle passat. Com á la primera, m' hi detingut sobretot en lo meu *monument* de cinch pisos que tot Barcelona coneix. Hi tret los dos exemplars que tinch á la colecció més rónechs y *monumentals*. Han sigut admiradissims. Los de la Excursionista 'm han sollicitat perquè també vagi á ensenyarlos las *tronas*. Demá ho posaré al diari.

FIGA SOLA.

LA PUBLI.—17 á l' hora de las angunias.—Aixó va mal. M' han rebaixat el sou. Als de la casa van pagarlos ahir lo mes d' Agost passat. Aixó 's posa *seyo*. Aquest dimoni de *lliberal* que s acosta 'ns fa un *raurau!*., Sembla que 'ns porti la puntilla. Y encara me dihuen que no tinch tanta *frescura* com temp rassat. Com hi ha mon s' hi pot ben riure... Frescura, frescura... ¡Més frescos de lo qu' estarem si s'ac aban las bésas...

XIR Y GOTAS.

ARTISTAS EMINENTES

LA TOMASA



ITALIA VITALIANI, que ab extraordinari aplauso actua en lo Teatro de Novetats.

Fas bé, noy, fas bé

Fingeixte religiós, vés sempre a missa,
freqüentat ab la gent de molts diners;
déixat tractar de bestia, neci, estúpit,
pro tú explótals si pots, y... feste 'ls teus.

Deixat de llibertat, radicalismes,
democràcia, bondat, fraternitat...
no tinguis ni perdó de Cristó pare.
¿Lo fer bé o resulta?... donchs fés mal!

Roba tot lo que puguis, fés tarugos
y ocúltals ab la capa de devot,
que es una capa, noy, que tot ho tapa.
Aixó si, no reneguis poch ni molt.

Difama y tritura honras mentres vegis
que fent mal ne pots treure algun profit.
Anánt a confessar tot se perdona.
Fas be, noy, fent com fas, si, creume a mi.

Val més que 't diguin pillo que no pobre,
la questió primordial es tenir rals
ja estafant ó robant ó fent vilesas.
No tingas por de Deu ni dels jutjats.

«Diz que el reino de Dios no es de este mundo»
sino «aquell» del que no 'n tenim esment.
Que aquet mon no es de Deu, es vritat pura;
aquet mon es ta t sols dels indecents

Aixó es un poble mort, un pudridero,
un poble sols d'imbécils y llanuts
entregats en cos y ánima a gitanos
que rastrejant com tu 'n trehuen lo such.

No vulguis, donchs ser víctima. Pregona
en veu alta la santa religió,
sigas amich de capellans y frares.
y deixa a la conciencia... pendre 'l sol

Profereix anatemas contra 'ls vicis,
pro no donguis l'exemple, no, aixó may;
redimeixte tu sol del jou del sigle;
explota al pobre y déixal sense sanch.

Procúrat encumbrá, no hi paris barras;
vulgas ser diputat com molts ho son;
arrimat sempre al sol que més escalfi
y parteix a ne 'l poble per bacó.

Sigas farsant, h pócrita, embustero,
malvat, sátrapa, pillo, com ja ho ets,
y comprant ab diners y ab influencias
y barra el povenir, noy, será teu,

Mes si ardent en santa ira alguna víctima
't pega un tiro ó cego 't fá un cap nou:
pren paciència. Son gangas del ofici...
¡Per tots camins hi ha espinas, noy, per tots!

FRANCISCO SISA.

CRIDA

Veniu, veniu donas
veniu a comprar,
que duch molts articles
que goig us farán;
Duch cintas, rellotges,
mocadors pel cap
batistas, rets, llanas
de gran novetat,
mantellinas bonas,
puntas, richs brodats...
Veniu, de tot porto
veniu a comprar,
no us mostreu esquerpas
als prechs del marxant.

Lluhint els articles
de més novetat,
que per ser mes bellas
m'hauréu de comprar,
so teras y viudas

enmaridarán,
las que son casadas
tenen d'agradar
molt més als seus homes
que no pas avans.
Veniu, que s'acaba;
per totas n'hi haurá
no us mostreu esquerpas
als prechs del marxant.

Si de cas n'hi ha alguna
que vinga a comprar
y fassi anys que estiga
pera vestir sants,
jo m'quedaré ab ella,
mes, per si ve 'l cas
dech bé d'advertirvos
qu'ha de tenir rals,
donchs de lo contrari
no vull mal de caps.

Veniu; de tot porto,
veniu a comprar,
no us mostreu esquerpas
als prechs del marxant.

Ab pintas, rets, robas,
ab puntas, brodats,
mantellinas, joyas,
mocadors pel cap
y altres més objectes
de gran novetat,
ab tot faig negoci,
per xo soch marxant,
hasta el cor vench donas
a qui 'l vol comprar.
No hi falteu vosaltras
pubillas de rals,
ni os mostreu esquerpas
als prechs del marxant.

B. RAMÉNTOL.

LA TOMASA
INEIDELITATS



—Es di que surts y no vols fermé companyia?...
—No puch Rita... M' esperan al Circul (Y la Rosario també).
—Bueno, tu mateix (No faltará qui m' acompanyi).



—Ara ha surtit lo senyor y lliure tinch ja la entrada... ¡Quina gracia 'm fan á mi los casats y las casadas!



—Ja 'l veig, alli s' está 'l pobre plantat al peu del fanal.
Aixis que passi 'l meu home vaig á ferli la senyal.



—¿Y no tems que 'l teu marit 'ns clavi Lola un mal tanto?...
—Ca, no ho creguis... Es bon jan... ¡La fariam pagá 'l gasto!

A Ruboré 1901

TEATROS

LICEO

En lo curt espay de vuyt dias, s' haurán donat quatre concerts y aquesta precipitació en lo present any, fá que resultin las pessas executadas sumament descoloridas y bastant deficientas de conjunt.

En los últims concerts executats, lo Sr. Nicolau 'ns ha fet de nou sentir la novena sinfonia de Beethoven, que ha obtingut escás éxit á causa de las deficiencias observadas y més amunt anotadas.

L' *Orfeo Catalá* aquest any ha pogut desfogarse ab *Los segadors*, que, apart dels entusiastas d'aquest himne (que hasta s' aixecaren en senyal de respecte y veneració) lo públich sensat é imparcial no hi ha troba lo *quid* en sas melodias funerarias.

Pera diumenje s' anuncia lo últim concert de la temporada, que aquest any á escepció dels dos que se dongueren ab la cooperació del Mtre. Strauss, no hauria reportat ni honra ni profit.

ROMEA

Ab tot y lo bon éxit que ha obtingut la comedia *Viatje urgent* y lo satisfactori judici crítich que n'ha fet la premsa, dita obra ha sigut retirada del cartell.

Es de creurer que entre autor y Empresa haurá passat algo extraordinari, puig á no ser aixis se demostraria que aquesta te molt poca consideració á las obras y per ende á sos autors. De sas tristas *hassanyas* volém creurer que prompte ne tocará las conseqüencias, puig lo lógich fora un complet retrainment dels autors.

Fa poch se va proceder d' aytal manera ab *Carn pel llop*, pero la Empresa tenia la defensa del exit *mogret* que obtingué, pero ab *Viatje urgent* no te disculpa de cap classe.

Sabém que hi ha en estudi *Llicencia closa* del Sr. Soler de las Casas, y á fi de que no li succuhei la segona part de *Viatje urgent*, creyém no fora de més que son autor exigis un cert número de representacions, en cas de bon éxit.

Pera dimars proxim está anunciada una funció extraordinaria pera benefici del Administrador Sr. Franqueza.

Dita funció, está composta de la *reprisse* de *Tenorios*, monólech de Llanas ¡*Me la pagaré!* recitat per la Senyora Clemente y la coneguda sarsuela *Seize juges*.

Ab un programa tan escullit no es difícil preveurer una bona entrada.

NOVETATS

Cada obra que posa la Sra. Vitaliani se pot considerar com altre nou éxit; per lo tant, en tantas obras com executa s'hi observa son talent extraordinari, que la col·loca á la altura de las mes notables eminencias que han trepitjat nostres escenaris.

Dissapte passat posá en escena *L' alegría che pasa* traducció de la celebrada obra de Rusiñol.

La adaptació á la llengua del Dante ha sigut tractada ab fidelitat y carinyo per l' actor de la companyia Sr. Sainati, no perdent ni un de sos conceptes ni bel·lesas.

Lo desempenyo que li ha donat la Sra. Vitaliani ha sigut tot lo notable possible, haventhi obtingut un de sos millors triomfs la Sra. Vitaliani y los Srs. Duse, Sainati y Rizzotto.

Ab fonament creyém que *L' alegría che pasa*, donará moltes y bonas entradas.

Sabém que l' eminent dramaturch catala Sr. Guimerá, ha entregat á la Sra. Vitaliani, un de sos dramas inédits y que prompte se posará en escena.

Lo títol del drama, es: *Acqua corrente*.

CATALUNYA (Eldorado)

Deu fé pochi dias s' ha separat de la companyia la Sra. Campos y en son lloch ha entrat la Sta. Guzmán qual substitució ha sigut ben rebuda pel públich.

Pera demá está anunciat l' estreno de la sarsuela *Polvorilla*, en qual obra hi han coloborat nada menos que quatre ingenis de la cort.

Segons noticias, alli ha obtingut bon éxit. Celebrarém que entre nosaltres passi cinch céntims del mateix, ja que 'ns sembla que son massa autors per una obra sola.

TIVOLI

Lo treball de la setmana ha quedat reduhit als preparatius pera l' espectacle sacre de Guimerá y Morera *Jesús de Nazareth*, qual *estreno* está fixat pera lo proxim dissapte.

Sabém que será presentat ab tota la deguda propietat, pera lo qual s' ha encarregat decorat exprofés als reputats escenógrafos Srs. Moragas y Alarma.

GRAN-VIA

En la passada setmana s' ha donat la *reprisse* de *El pobre diablo* que alegrá extraordinariament als aficionats á *bonas vistas*, ja que pogueren recrearse contemplant las *bellesas* de las tiples de la companyia, que si val á dirho, hem de confessar que están ben revingudas (com diria lo malograt Colomer.)

Pera últims d' aquesta setmana se prepara l' estreno de una *revista* nova, que será presentada ab luxo y propietat y que segons noticias, cridará poderosament la atenció.

UN CÓMICH RETIRAT.

Campanadas

Hem rebut un prospecte de una rifa per fomentar la fundació d' un Assilo internacional de inválits pera 'l treball en nostra ciutat.

Lo rifa consta de las mateixas sorts que la Loteria Nacional de Madrit durant lo present any y consisteixen aquellas en fincas, diners y diversos objectes de valor.

Lo preu del bitllet es una pesseta y dehuen demanarse aquestos á la Viscomtesa de Barrantes que resideix á Madrit, Rosales, 8 - Hotel.

Per ser la de protegir als inválits del treball, una idea sumament laudable, no titubejém en recomanar la rifa citada als nostres llegidors.



La batalla entre 'ls consumidors del gas y electricitat y las Companyias que suministran aquets fruits, seguix mes enconada que may, jugantse las tossudas Companyias sa darrera carta y seguint fermes y entussiasmats los gremis ab l' entussiasme y fe del que ja ha posat lo peu al col·li del seu contrari.

Sóm á més de mitx mes; quinze dias llarchs fa que dura la lluyta y nostres comerciants é industrials segueixen impertérrits.

A las Companyias 'ls hi ha vingut un poderós auxiliar ab la equivocada conducta del "Foment" ó d' una part de sos socis, que no volen seguir als gremis, sens dupte porque dehuen ser accionistas de la Catalana ó senzillament porque no 'ls vé d' aquí.

No importa; cada hu es lliure de fer lo que li dongui la gana y de tirarse de cap á mar si li passa per la barretina.

Pero aixó no ha de arredrar als nostres botiguers.

Segueixin lo seu camí,
¡Duro ab las Empresas, duro!...
¡No espantarse, que no en va
en Noguera ven carburo!



Havém rebut una circular de la Academia normal práctica establerta á Madrid, carrer de Leganitos n.º 6, en la qual 's detallan las ensenyansas que dona dit centre pedagógich en molt ventatjoses condicions de economia y ab grans garantias de suficiencia.

Dita Academia admet també sócios suscriptors ab quotas mínimas de cinch pessetas mensuals, que ofereixen bonas ventatjas als amichs de propagar la ilustració sense grans sacrificis pecuniaris.

*

Llegeixo qu' á Valencia una colla de bons patricis, ha format un *elenco* de ópera de *primo - cartello* per posar en escena próximament en lo Teatro Principal d'aquella ciutat, algunas óperas espanyolas escritas per l' eminent compositor de la ciutat del *Rat - Penat*, D. Salvador Giner.

Entre ellas recordo las tituladas «El soñador», «El fantasma», «More» y «Sagunto»

La base de la companyia s' ha format ab artistas tots ells espanyols y molts de ells valencians com la Dahlander y la Carrera, en Vinyas y en Tabuyo.

Y Barcelona que conta ab tants elements musicals, qu' es mare de tants artistes de cap d' ala y que té compositors meritíssims ab obras grans arxivadas, com la mateixa trilogia *Los Pirineus* de Balaguer y Pedrell ¿qué fa Barcelona parada?

Ah senyors!..) Aquí 'ns entretenim posant en escena *Trista aubada* y conreuant la *seba* modernista.

*

L' Associació d' autors y compositors de Madrid, llegim en un periódich, qu' ha prohibit á la empresa del teatro Gran-Via la execució de todas las obras del repertori de 'ls autors associats.

Ygnoro si la noticia es certa y no sé tampoch l' intrínquis que pugui haver'hi en lo fondo de la qüestió.

Mes suposant que la noticia es veritat, felicito molt sincerament al amich Güell, porque tal vegada aixis 's conseguirá que tan aixirit empresari 's desfassi de la irritant tutela é insoportable tiranía de 'ls *autorets* de 'ls Madriles.

¡Veyám si al fi l' amich Bruno compendrà que sense 'l concurs de 'ls *genis* cortesans també 's poden fer obras cómicas de punta, escritas per autors d' aqui y d' altres punts d' Espanya.

*

A Valencia, ahir día de Sant Joseph van crema al govern.

Val á dir qu' era un govern de fira, un ministeri de cartró pedra que segons la costum valenciana van posar sobre una *falla* per divertir al públich.

Pero lo cert es que van cremar lo Govern.

¡Y tot es comensar!

*

Pochs dias avans de marxar d' aquesta ciutat l' ex-gobernador Sr. Hinojosa, ha sigut rebut académich de la Academia de Bonas lletres de Barcelona.

Lo recipiendari va pronunciar un discurs, molt eloqüent y erudit segons 'ns comunican los *chicos* de la *prensa*...

Donchs, á pesar de lo que 'ls reporters diguin, jo sostinch que la elecció de l' Hinojosa per l' Academia de Bonas lletres fou altament desafortunada.

Perque 'l Sr. Hinojosa á Barcelona sempre ha fet *mala Uetra* y més en la última época del seu mando.

¡Y lo de Manlleu y Torelló 'm guardarà de mentir!

*

Los peixeters de Málaga, per aumentar lo pés dels peixos que expenen ¿saben quina 'n fan?

Donchs 'ls hi jobran la boca y 'ls hi engargamellan palets de riera.

Aixis es que un lluset sense *contrabando* pesaria tres unsas y una vegada arreglat ab lo *lastre* corresponent se 'n va cap á la tersa.

Lo sistema es enginyós pero no es nou. Molts de 'ls nostres *homes de pes*, tenen pes porque están arreglats com los peixos de Málaga, ab lo seu corresponent adoquí.

Ab la sola diferencia de que si 'ls peixos lo portan al ventre, nostres homes de pés portan l' adoquí al cap en comptes de cervell

*

L' Alcalde de Tarrassa senyor Ventalló. ha presentat la dimissió ab caracter irrevocable.

Faltariam al nostre deber de franca llealtat ab los nostres llegidors si no diguessim ab tota la sinceritat de que som capassos que 'ns alegrém de la noticia y que doném la més complerta enhorabona als tarrassenchs.

Ja no tindrán motiu de ser, las fullas clandestinas com aquellas del *Carnestoltes de Tarrasa* de que 'ns ocupavam la setmana passada.

Sinó que no 'ns agrada posarnos monyos, diriam que la embestida de nostra *campanada* primera del darrer número, va ser decisiva, perquè surtir *La Tomasa* y volar pe 'l ayres l' arcalde tarrassench, va ser tot hu.

Y *La Comarca del Vallés* lo periódichet d' á quarto 'l rengle, qu' amagantse detrás del *Muchos dicen* s' atreveix á aixeear falsos testimonis, que hi diu ab tot aixó?...

Parli, tregui la veu Sra. *Comarca*, que no 'ns la menjarém... Sinceris, canti la pulinodia ó insultins altre cop; pero parli.

*

Ha cridat poderosament la atenció lo veurer que en la funció que ahir dongué la titulada *Asociación de la prensa* en lo teatro de Novetats. se eliminaren las companyias de los teatros Tivoli y Gran - Via. y en cambi prestés son concurs la del Sr. Cuevas, que actualment no treballa en cap de nostres teatros.

¿Será que ab los artistas de ditas companyias los *chicos* de la *Asociación* no hi tenen bó, ó bé que creuhen á ditas companyias ser de pocas *libras*?

A ser aixis además d' ingratitude demostrarian estar possehits d' una supina ignorancia, ja que fá poch dias, al mateixa *Asociación* vá tenir á bé usar del talent del Sr. Borrás (actor del teatro Tivoli) y abusar de sa condescendencia pera la funció en honor al malográt Balaguer y si allavors dit actor hasta era eminent porque resultaba insustituible, are hi había d' haver més respecte als nostres actors

Ab sentiment veyém que ni 'l bon tacto ni la formalitat es lo que impera en dita *Asociación*.

*

La empresa de la Plassa de Toros de la Barceloneta, segueix apuntantse las funcions per éxits.

Diumenje passat ab una entrada superior se corregueren sis novillos de la ganaderia de Salas, los que en general resultaren algo fluixets. De 'ls matadors se lluhiren el *Morenito de Algeciras* y el *Gallito*, que resulta un torerás de porvenir, acreditant l' apellido que porta, ja que es fill del célebre *Gallito*.

Pera diumenje próxim 's correrán sis novillos de Nandin lidiats per los matadors (nous en aquesta plassa) *Esteras*, *Rerre* y *Moni*.

Ynútil augurar que la intelgenta empresa Montané y Armengol (fill), tindrà un altre *lleno*.

LO CINEMATÓGRAFO



—Ella. No sé si entri avuy... Sempre fan lo mateix...
—Ell. No ho cregui, hi ha un número nou si ve al meu costat... Tocaré 'l piano quan apaguin els llums y si vosté ho consent.

L. Rubert 1904



—Ellas ¡Lo Cinematógrafo es encantador!... Sobre tot quan queda á las foscas!... T' agradará de debò.

—Ella ¡Tiba Quim!... Ab aquestas vehinas no faltará toch.